

Profesorius Vytenis Rimkus, vienuoliai bazilijonai, Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčia

Prie Šv. Mikalojaus paminklo. Iš kairės: Ukrainiečių draugijos pirmininkė Natalija Šertvytienė, Vasilis Kapkanas ir Antanas Žilėnas.

Dr. Aldona VASILIAUSKIENĖ

Šv. Mišių už V. Rimkų eilės pradžia

2020 m. lapkričio 14 d. Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčioje melstasi už šviesaus atminimo Šiaulių universiteto profesorių Vytenį Rimkų (1930 01 17–2020 11 12). Šv. Mišias aukojo parapijos klebonas kun. Aušvydas Belickas, giedojo vargonininkė Gintarė Baltrakytė.

Šv. Mikalojaus bažnyčia tapo pirmąją bažnyčia Lietuvoje, taip kilniai ir prasmingai įsijungusia į organizuojamas šv. Mišias už Vytenį Rimkų.

Šv. Mišiose už velionį kartu meldėsi ir Vilniaus ukrainiečių bendrijos pirmininkė Natalija Šertvytienė, mokslinėse-praktinėse konferencijose bazilijonų vienuolių veiklos temomis skaičiusi pranešimus ir vertėjavusi. Kartu meldėsi Vilniaus Švč. Trejybės graikų apeigų katalikų parapijos laikraščio „Parapijos žodis“ redaktorius Vasilis Kapkanas, nepamainomas tekstų vertėjas iš lietuvių į ukrainiečių ir iš ukrainiečių į lietuvių kalbas visiems Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinui skirtiems leidiniams, rengiamiems iš pranešimų konferencijose, vykusiose tiek Lietuvoje, tiek ir Ukrainoje. Jiedu gerai pažinojo profesorių, daug bendraudavo konferencijų pertraukėlių metu bei diskusijose. Maldomis Dievo malonės mirusiajam prašė akademikas Algirdas Gaižutis ir kiti profesorių Vytenį Rimkų pažinojusieji ar su juo bendravusieji.

Vilniaus Švč. Trejybės graikų apeigų katalikų bažnyčios kunigai ukrainiečiai – klebonas lic. t. Mykalojus (Ruslanas Kozelkivskis) OSBM ir vikaras mgr. t. Tadas (Volodymyras Godovanecas) OSBM, dėl karantino negalėję kartu su klebonu melstis už mirusįjį prie altoriaus – maldomis su Aukščiausiuoju bendravo klauptuose.

Pamokslo metu klebonas A. Belickas kalbėjo apie maldos svarbą. Meldžiantis svarbu ne-

daugiažodžiauti – svarbu ne žodžių gausa, o į juos įdėti mūsų jausmai ir širdis. Pasak klebono, Maldoje turime gebėti atverti savo širdį Dievui, siekti kad mūsų neblaškytų pašalinės mintys. Kiekvienam linkėjo susikaupti maldoje – tik atveriant širdį Dievui gali pajusti Jo meilės paliudijimus.

Ukrainiečių pagarba prof.

V. Rimkui

Vilniaus Švč. Trejybės graikų apeigų katalikų bažnyčios kunigai, Lietuvoje besidarbuojantys tik nuo kovo mėnesio pradžios, profesoriaus asmeniškai nepažinojo, tačiau girdėję apie jį įdomių pasakojimų iš kitų vienuolių, kurie buvo lankęsi Bazilijonuose. Klebonas lic. t. Mykalojus (Ruslanas Kozelkivskis) OSBM ir vikaras mgr. t. Tadas (Volodymyras Godovanecas) OSBM, atiduodami šiai kilniai asmenybei pagarbą, ukrainiečių kalba pagiedojo „Panechidą“ – labai melodingą, mūsų „Amžinąjį atilsį“ atitinkančią giesmę. Nors ne sykį ukrainiečių kunigai lotynų apeigų Šv. Mikalojaus bažnyčioje kartu su klebonu aukojo šv. Mišias, giedojo giesmes, tačiau šį sykį ukrainiečių kalba atliekama „Panechida“, pirmąsyk nuaidėjusi po Šv. Mikalojaus

bažnyčios skliautais, skambėjo ypač jaudinančiai, besimeldžiančių širdyse budindama tikėjimą amžinuoju gyvenimu ir viltimi, kad „kaip Kristus tikrai prisikėlė iš numirusių ir amžinai gyvena, taip ir teisieji po mirties amžinai gyvens su prisikėlusiu Kristumi“.

Ukrainiečių kunigai vienuoliai bazilijonai t. Mykalojus (Ruslanas Kozelkivskis) OSBM ir vikaras t. Tadas (Volodymyras Godovanecas) OSBM, šiltai sutikti šių šv. Mišių dalyvių, parapijiečių bei klebono, tęs ankstesnių vienuolių bendrystę.

V. Rimkaus veiklos apžvalga

Po šv. Mišių pagiedojo „Viešpaties Angelą“, straipsnio autorė šv. Mišių dalyvius glauštai supažindino su ką tik į Amžinybę iškeliavusiu prof. Vyteniu Rimkumi.

Prelegentė pasidžiaugė, kad šiandienos Mišios Šv. Mikalojaus bažnyčioje gražiai sutampa su prasidedančiais Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos atlaidais (lapkričio 14–22 d.). Be to, šios Mišios labai unikalios – tai pirmosios iš daugelio dvi dienas aukojamų už prof. V. Rimkų įvairiose Lietuvos bažnyčiose. Šv. Mišių „eilė“ sumastė žurnalistė Rita Žadeikytė ir Bazilijonų mokyklos–daugiafunkcio centro kolektyvas (direktorius Rimantas Gorys). Jos esmė tokia – pasirūpinti, kad Lietuvos vietovėse, kuriose yra profesoriaus mokinių ar jo bičiulių, būtų aukojamos šv. Mišios kaip maldinga pagarba į Amžinybę iškeliavusiam Vyteniui. Be to, šv. Mišios transliuotos ir tiesiogiai per Šiaulių televiziją. Ši maldingumo intencija gražiai asocijavosi su klebono A. Belicko pamokslo pagrindinėmis mintimis.

Vilniečiams trumpai papasakota V. Rimkaus biografija: gimė 1930 m. sausio 17 d. Padubysio valsčiaus Zatišų kaime (Šiaulių r.); mokėsi Bagdonišio ir Bazilijonų pradžios mokyklose,

Autorės archyvo nuotr.

Pamokslą sako Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčios klebonas Aušvydas Belickas.

Prof. V. Rimkus Bazilijonų mokyklos jo vardu pavadintoje salėje.

Šiaulių Juliaus Janonio vidurinėje mokykloje (1942–1949). 1949 m. kartu su tėvais išstremtas į Sibirą. Už dalyvavimą pasipriešinime prieš sovietinį režimą nuteistas mirties bausme, kuri buvo pakeista į Rešiotų lagerius (politinis kalynys 1951–1956 m.).

1958 m. grįžęs į Lietuvą Šiaulių autobusų parke dirbo šaltkalviu–dažytoju. Neakivaizdiniu būdu studijavo Leningrado I. Repino dailės institute (1960–1966), vėliau žinias gilino (1968–1970) – aspirantūroje. 1974 m. apgynė dailėtyros daktaro (tada kandidato), o 1977 m. – dailėtyros habilituoto daktaro (tuomet daktaro) disertaciją. Jis buvo pirmas habilituotas menotyrininkas Lietuvoje.

1966 m. pradėjo dėstyti Šiaulių universiteto Menų fakultete, skaitė meno istorijos paskaitas, vadovavo studentų bei magistrantų diplominiams darbams, tapo profesoriumi (1988). Buvo tuometinio Vilniaus pedagoginio universiteto ir Vytauto Didžiojo universiteto kviestinis profesorius. Kaip ekspertas dalyvaudavo Vilniaus dailės akademijos, Meno ir kultūros instituto doktorantūrų komitetuose.

Prof. V. Rimkaus tyrinėjimų ratas labai platus – lietuvių tautodailė, mėgėjų dailė, šiuolaikinės tautodailės problemos, profesionali Lietuvos dailė, tremtinių ir politinių kalinių menas, kita kultūrinė veikla.

„Vytenis Rimkus.

Bibliografijos rodyklė“

2018 m. Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos vyr. bibliotekininkė Rasa Streckienė pradėjo rengti 1940–2019 m. profesoriaus bibliografiją. Kruopščiai paruošta 236 p. knyga išleista 2020 m.

Bibliografijos rodyklė, atspindinti prof. V. Rimkaus darbų plotmę, suskirstyta į šešis skyrius: knygos; parengti, redaguoti

darbai; publikacijos su bendraautorais (šiose trijose dalyse 86 pozicijos); V. Rimkaus straipsniai enciklopedijose ir žinyne (307 pozicijos); V. Rimkaus straipsniai knygose, tęstiniuose leidiniuose, žurnaluose, laikraščiuose (3619 pozicijų); V. Rimkaus mokslinė veikla (119 pozicijų aprėpia jo, kaip studentų mokslinių darbų vadovo, disertacijų oponento, gynimo tarybos nario darbo rezultatus); V. Rimkaus kūrybinė veikla (112 pozicijų apie parodas, eksponatus iš kolekcijų ir t. t.). Kiekviename skyriuje atidalyti darbai lietuvių ir kitomis kalbomis.

Bibliografijos rodyklė susumuoja – profesoriaus parašė ir išleido per dvidešimt knygų, publikavo daugiau nei 3 000 straipsnių ir per 150 parodų katalogų, dalyvavo grupinėse ir surengė 6 personalines parodas.

„Epochų sandūros. Mano takai takeliai“

2007 m. Šiaulių leidykla „Saulės delta“ išleido 347 p. V. Rimkaus biografinę knygą „Epochų sandūros. Mano takai takeliai“. Tai 35-oji profesoriaus autorių leidinių knyga ir ketvirtoji knyga, išleista iš serijos „Šiaulių miesto Garbės piliečiai“.

Per knygos pristatymą Šiaulių savivaldybės tarybos posėdžių salėje jos autorius Vytenis, kraštiečių iš Bazilijonų paklaustas, kuriam žanrui priskirtų šią knygą, atsakęs, kad tai – „mišrainė“, sudaryta iš straipsnių ir jų ištraukų, iš apmąstymų apie dabartį ir praeitį, iš pasvarstymų apie gyvenimą, iš atsiminimų, į viską žiūrint šiandienos akimis.

Dalykiškai peržiūrėjus knygą, galima sakyti, kad tai – memuarai, nes visi trys jos skyriai – „Iki Sibiro“, „Sibire“, „Po Sibiro“ – pasakoja autoriaus jaunystės dramą, tremtį ir gyvenimą, grįžus iš jos.

Nukelta į 5 p.

Profesorius Vytenis Rimkus, vienuoliai bazilijonai, Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčia

Šv. Mikalojaus parapijos klebonas Aušvidas Belickas (kairėje) su svečiais ukrainiečiais kunigais t. Mykalojumi (Ruslanu Kozelkivskiu) OSBM (viduryje) ir t. Tadu (Volodymyru Godovanecu) OSBM (dešinėje).

Atkelta iš 4 p.

Dar kelios užuominos

Prof. V. Rimkus – Lietuvos dailininkų sąjungos, Lietuvos tautodailininkų sąjungos, Lietuvos kraštotyros draugijos, Lietuvos meno istorikų draugijos, Tarptautinės dailės kritikų asociacijos narys.

Žinomas ir kaip visuomenininkas. Buvo Lietuvos centro sąjungos (nuo 1993 m.), nuo 2002 m. – Liberalų ir centro sąjungos narys, 1990–1995 m. Šiaulių miesto tarybos deputatas, 1995–1997 m. ir 1997–2000 m. Šiaulių miesto savivaldybės tarybos narys. Būtina paminėti, kad prof. V. Rimkus nuo 2003 m. – Lietuvių katalikų mokslo akademijos narys.

Autoriai, rašantys apie profesorius, akcentuoja jo darbų svarbą Šiaulių miestui: būdamas miesto patriotas padėjo atrinkti ir grąžinti į Lietuvą visuomenės veikėjų Venclauskių – advokato Kazimiero (1880–1940) ir profesionalios lietuvių aktorės, režisierės, visuomenės veikėjos Stanislavos (1874–1958) – dokumentinį turą, neišleido iš akių architekto K. Reisono projektuotų jų šeimos namų, tarpukariu vadintų Baltaisiais rūmais, o 1991 m. dukros Gražbylės Venclauskaitės padovanotą Šiaulių „Aušros“ muziejui.

Profesoriaus įvertinimai

Labai glaudūs Profesoriaus ryšiai su Bazilijonų mokykla. Tad neatsitiktinai 2013 m. iškilmingai atidaryta Vytenio Rimkaus vardo salė, kurioje vyksta konferencijos, susitikimai, eksponuojamos įvairios parodos... Prof. Vytenio Rimkaus salė – tai trečioji vardinė patalpa mokykloje: yra Barboros Mejerytės literatūrinė klasė-muziejus (atidaryta 2012 12 14) bei Dr. Aldonos Vasiliauskienės klasė (2013 12 19).

Prof. V. Rimkus – 1994 m. Šiaulių krašto Mikelio prizo (apdovanojimas teikiamas nuo 1989 m.) – laureatas, 1995 m.

tapęs Garbės kraštotyriminku. 1999 m. apdovanotas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino V laipsnio ordinu. 2000 m. jam suteiktas Šiaulių miesto Garbės piliečio vardas. 2015 m. jo veikla pažymėta Kultūros ministerijos Garbės ženklu „Neškas savo šviesą ir tikėk“.

Mokslininkas yra gavęs 4 premijas: Lietuvos meno kūrėjų asociacijos; Stasio Šalkauskio (1995 m.), Jono Basanavičiaus (2003 m.), Kultūros ministerijos (2005 m.).

Ryšiai su ukrainiečiais

V. Rimkaus pažintis su vienuoliais bazilijonais bei ukrainiečiais mokslininkais, prasidėjusi 2001 m. Šiauliuose ir Bazilijonuose vykusios pirmosios tarptautinės mokslinės-praktinės konferencijos „Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas“ metu, tęsėsi iki pat profesoriaus mirties. Mokslininkas konferencijose skaitydavo pranešimus, aktyviai įsijungdavo į diskusijas, kiekvienam raskdamas pabrėžiantį žodį, dalyvaudavo susitikimuose su iš Ukrainos į Šiaulių universitetą ar Bazilijonų mokyklą atvykstančiais vienuoliais bazilijonais ar pasauliečiais mokslininkais.

Metropolitо Josyfo Veljamino Rutschio Filosofijos-teologi-

jos studijų bazilijonų instituto Briuchovičiuose (netoli Lvovo) bendruomenės atstovų bendravimas su Šiaulių universiteto kolektivu, tarptautinės konferencijos tapo puikiu pretekstu šią veiklą įforminti bendradarbiavimo sutartimi, kuri tarp abiejų institucijų pasirašyta 2004 m. rugsėjo 30 d., o 2005 m. gegužės 25 d. Šiaulių universitetas analogišką dokumentą pasirašė ir su Lvovo nacionaliniu Ivano Franko universitetu. Reikia pasakyti, kad šiomis sutartimis Šiaulių universitetas tapo pirmąja Lietuvos aukštąja mokykla, užmezgusia bendradarbiavimo ryšius su Ukrainos aukštosiomis mokyklomis, ir tapo pavyzdžiu ir kitoms šalies aukštosioms mokykloms. Šioms sutartims sudaryti nemažai įtakos turėjo prof. V. Rimkaus, nors ir netiesioginė, veikla.

Paminėtina, kad 2003 m. rugsėjo 18–21 d. vykusios trečiosios tarptautinės mokslinės-praktinės konferencijos „Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas“ metu Bazilijonų (Šiaulių r.) kultūros namuose buvo atidaryta publikacijų, dokumentikos, tautodailės bei prof. Vytenio Rimkaus ir bazilijoniškių menininkų dailės paroda. Šiaulių universiteto profesorius habil. dr. Vytenis Rimkus konferencijos dalyvius supažindino su savo paties, savo šeimos narių bei kitų bazilijoniškių dailės darbais. Pamatęs, su kokia nuostaba ir kaip atidžiai jo paveikslus apžiūrinėja Metropolito Josyfo Veljamino Rutschio Filosofijos-teologijos studijų bazilijonų instituto Briuchovičiuose rektorius t. Martynas Chaburskis OSBM, profesorius pasiūlė išsirinkti vieną jų ir mieliai padovanoti svečiui. Instituto rektorius išsirinko įspūdingą peizažą. Paveikslas, pažymėtas autoriaus prof. V. Rimkaus ranka įrašyta dedikacija, kartu su konferencijos dalyviais iškeliauvo į Ukrainą ir tebepuošia Metropolito Josyfo Veljamino Rutschio Filosofijos-teologijos studijų bazilijonų instituto auditoriją.

Bazilijonų mokyklos Prof. Vytenio Rimkaus salėje lietuviai ir ukrainiečiai laukia konferencijos. Prie sienos sėdi prof. V. Rimkus. Šalia jo svečiai iš Kupiškio – rajono meras Dainius Bardauskas ir Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus vedėja Jurgita Trifeldienė.

Bazilijonų mokykloje atidarius Dr. Aldonos Vasiliauskienės klasę. A. Vasiliauskienė sveikina prof. V. Rimkus. Sėdi Nepaprastasis ir įgaliotasis Ukrainos ambasadorius LR Valerijus Žovtenka, šalia jo kun. dr. Gediminas Jankūnas, už jų – tėvai bazilijonai Ivanas (Teodozijus Majkovičius) OSBM ir Oleksyjus (Evhenas Horobetas) OSBM.

Karantine, Šv. Mišijų metu meldžiasi: pirmame suole t. Mykalojus (Ruslanas Kozelkivskis) OSBM ir t. Tadas (Volodymyras Godovanecas) OSBM, antrame – Vasily Kapkanas, trečiame – akademikas Algirdas Gaižutis, toliau sėdi Aldona ir Antanas Kugelevičiai.

Šiaulių universitetui sudarius bendradarbiavimo sutartį su Lvovo nacionalinio Ivano Franko universitetu, prof. V. Rimkus kartu su kitais mokslininkais dalyvaudavo minėtos aukštosios mokyklos bibliotekos organizuojamose konferencijose.

2006 m. rugsėjo 27–spalio 1 d. Lvove vykusiame tarptautiniame kongrese „Ivanas Franko: dvasia, mokslas, mintis, valia“, skirtame 150-osioms gimimo metinėms pažymėti, Lietuvą atstovavo keturių asmenų delegacija: habil. dr. prof. Vytenis Rimkus, dr. Aldona Vasiliauskienė, mgr. Darius Juodis ir Gediminas Zemlickas. Po šio renginio „Mokslo Lietuvoje“ pasirodė G. Zemlicko straipsnių ciklas „Ukrainiečių tautai jis tapo

Moze ir Leonardu“, pateikiantis nemažai Lietuvos ir Ukrainos istorijos paralelių, ieškant šių šalių žymių asmenybių gyvenimo bei veiklos panašumų.

Lvovo nacionalinio Ivano Franko universiteto biblioteka kasmet vasario mėnesį organizuoja atskaitines konferencijas, kurios iš vietinės reikšmės renginių išaugo į respublikines, o vėliau – ir į tarptautines mokslines-praktines konferencijas. Tad neatsitiktinai 2007 m. vasario 8–9 dienomis vykusioje konferencijoje pranešimus skaitė du Šiaulių universiteto atstovai – prof. Vytenis Rimkus ir dr. Aldona Vasiliauskienė bei Vilniaus pedagoginio universiteto doc. dr. Juozas Banionis. Konferencijose pasisakė Rietavo „Aušros“ katalikiškos vidurinės mokyklos direktorė Danutė Bruzevičienė.

Bazilijoniškis amžinam poilsiui atgulė Bazilijonuose

Prof. Vytenis Rimkus didžiosios esąs bazilijoniškis, didžiosios savo miestelio istorija, pabrėždamas, kad jis Bazilijonais pradėtas vadinti čia įsikūrus Šv. Bazilijaus vardo rytų apeigų vienuoliams. Didžiosios Bazilijonų bažnyčia – viena iš seniausių Lietuvoje medinės liaudies architektūros paminklų, kurioje 2020-ųjų lapkričio 14-ąją už Vytenį Rimkų aukotos paskutinės šv. Mišios iš suplanuotos eilės, po kurių šio garbaus žmogaus kūną priglaudė švelni Tėviškės kapų žemelė.